

.....
**การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**
**A Programme Evaluation of the Master of Education Degree in
Development Education (Revised 2561 B.E.),
the Faculty of Education, Silpakorn University**

Received : February 25, 2022

Revised : April 24, 2022

Accepted : April 26, 2022

ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา*

Tippawan Sukjairungwattana

นพพร จันทรนาชู**

Nopporn Chantaranamchoo

รัชฎาพร เกตานนท์***

Ratchadaporn Ketanon

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาโดยใช้การประเมินแบบ CIPP กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย กรรมการบริหารหลักสูตร 5 คน นักศึกษาปัจจุบัน 10 คน และศิษย์เก่า 10 คน และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย กรรมการบริหารหลักสูตร 5 คน อาจารย์พิเศษ 2 คน ศิษย์เก่า 3 คน และผู้ใช้บัณฑิต 2 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและแนวทางการสัมภาษณ์ระดับลึก และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า 1. ด้านบริบท คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และนักศึกษาปัจจุบัน ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ($M=4.31, 4.16$) ส่วนศิษย์เก่าประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M=4.60$) 2. ด้านปัจจัยนำเข้า กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ($M=4.39, 4.20, 4.37$)

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Assistant Professor Dr., Department of Foundation Education, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand

**รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Associate Professor Dr., Department of Foundation Education, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand

***อาจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer Dr., Department of Foundation Education, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author Email Address : Nopporncu@gmail.com

.....

3. ด้านกระบวนการ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและศิษย์เก่าประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (M=4.56, 4.63) ส่วนนักศึกษาปัจจุบันประเมินความเหมาะสมในระดับมาก (M=4.26) และ 4. ด้านผลผลิต คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประเมินความเหมาะสมในระดับมาก (M=4.35) ส่วนศิษย์เก่าประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (M=4.55) 5. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 5.1 การสื่อสารวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย 5.2 การสร้างความมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตรเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน 5.3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ 5.4 การพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศและจริยธรรมการวิจัย

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร/ พัฒนศึกษา/ มหาลัย

Abstract

This research has an objective to evaluate the programme for a Master of Education Degree in Development Education by CIPP evaluation. The target group for a quantitative research included 5 programme management committee members, 10 current students, and 10 alumni. The target group for a qualitative research included 5 programme management committee members, 2 special instructors, 3 alumni, and 2 graduates users. Research instrumentation involved questionnaire and in-depth interview guidelines. Data analysis employed frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

Research results revealed that: 1. Context: The programme was rated at a high level of propriety by the programme management committee members and current students (M=4.31, 4.16) and at a highest level by alumni (M=4.60). 2. Input: The programme was rated at a high level of propriety by all target groups (M=4.39, 4.20, 4.37). 3. Process: The programme was rated at a highest level of propriety by the programme management committee members and alumni (M=4.56, 4.63) and at a high level by current students (M=4.26). 4. Output: The programme was rated at a high level of propriety by the programme management committee members (M=4.35) and at a highest level by alumni (M=4.55). 5. Guidelines for programme improvement consisted of 5.1 Communicating the programme objectives to match the target groups; 5.2 Establishing involvement in programme management and development for learners' benefit; 5.3 Introducing instructional management focusing on practical activities; and 5.4 Developing foreign language skills and research ethics.

Keywords : Programme Evaluation/ Development Education/ Master Degree

ความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องมือกำกับทิศทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับของสถาบันต่าง ๆ ซึ่งการประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) เป็นกระบวนการวัดผลหลักสูตร โครงการ และกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อพิจารณาว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไปในอนาคต (International Bureau of Education, 2021) ซึ่งผลลัพธ์จากการพัฒนาหลักสูตรจะทำให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สามารถจัดการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผู้สอนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้

พัฒนศึกษา (Development Education) เป็นศาสตร์แห่งการเรียนรู้และการพัฒนาที่มีความเป็นพลวัตไปตามสภาพการณ์ทางสังคม เมื่อสังคมมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ย่อมทำให้ความรู้ทางพัฒนศึกษาเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการจัดการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ ชนิตา รัชพลเมือง (Rukspollmuang, 2004: 6) การเรียนรู้เรื่องของการพัฒนา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ทุกคนที่อยู่ในสังคมมีความเข้าใจกระบวนการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและผลกระทบจากการพัฒนา การทำความเข้าใจต่อการสร้างความเป็นธรรม (Irish Aid, 2017: 6) และการสร้างความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ที่เชื่อมโยงกับประเด็นระดับโลก (Regan, 2006: 6) ทำให้ความหมายของพัฒนศึกษาจึงเป็นการเรียนรู้ที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม และนำไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน นพพร จันทรนาชู (Chantaranamchoo, 2020: 1)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้พัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา เพื่อพัฒนานักพัฒนศึกษาให้เป็นผู้รอบรู้ในศาสตร์ของการพัฒนา และนำไปสู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (Faculty of Education, Silpakorn University, 2013: 1) และต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงหลักสูตร โดยงานวิจัยนี้ใช้ตัวแบบ CIPP ในการประเมินหลักสูตรด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output) (Stufflebeam, 2003) ซึ่งนำไปสู่คำถามการวิจัยว่าหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มีการปฏิบัติและความเหมาะสมของหลักสูตรทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตอยู่ในระดับใด และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอย่างไร

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ในการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ให้หลักสูตรมีความทันสมัยเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับเกณฑ์ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนรู้ แผนการจัดประสบการณ์ โครงการเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ จุดมุ่งหมายเฉพาะ โครงสร้าง เนื้อหาสาระวิชา กิจกรรม วิธีการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตรต้องมีความสอดคล้องกัน รวมทั้งต้องระบุวิธีประเมินผลของหลักสูตรที่ชัดเจน โดยหลักสูตรสามารถจัดขึ้นได้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเหมาะสม (Gratthorn, Boschee, Whitehead and Boschee, 2019; Wiles, 2009) นอกจากนี้ต้องมีโครงสร้าง องค์การ และปัจจัยอื่นในหลักสูตร เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และอำนวยความสะดวกในการสอน อีกทั้งหลักสูตรต้องมีเป้าหมาย วิธีการ สื่อการเรียนการสอน และการประเมินที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Rhode Island Department of Education, 2021)

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่ผู้พัฒนาหลักสูตรใช้ในการตัดสินคุณค่าและประสิทธิภาพของหลักสูตร จากกิจกรรม โครงการ และงานที่ผู้เรียนได้ทำ (Kelly, 2004) เพื่อพิจารณาว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และนำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป (International Bureau of Education, 2021) ซึ่งวิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 1. ด้านบริบท (Context: C) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย เศรษฐกิจ และสังคม ความต้องการของบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร 2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3. ด้านกระบวนการ (Process: P) เป็นการประเมินเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร และ 4. ด้านผลผลิต (Product: P) เป็นการประเมินเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Stufflebeam, 2003)

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนศึกษา

พัฒนศึกษา (Development Education) เป็นศาสตร์เกี่ยวกับบทบาทของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนา ร่วมกับความรู้ทางสังคมศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และเป็นศาสตร์เกี่ยวกับการทำความเข้าใจการพัฒนาและผลกระทบจากการพัฒนา การสร้างความรู้ในการพัฒนาจากบริบทของแต่ละสังคม โดยมีเป้าหมายคนในสังคมมีความรู้ ทักษะ และส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริง เพื่อเปิดพื้นที่ให้ความรู้ที่ชุมชน

.....
เป็นผู้สร้าง และนำความรู้สมัยใหม่มาบูรณาการกับความรู้เดิมของชุมชน และนำไปสู่การสร้างระบบความสัมพันธ์กับภายนอกชุมชนได้อย่างเสมอภาค ด้วยเหตุนี้ เป้าหมายของพัฒนศึกษา ประกอบด้วย 1. การเรียนรู้และสร้างความเข้าใจความแตกต่างหลากหลายทางสังคม เพื่อนำมาพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายที่นำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาในสังคมอื่น 2. การใช้ความรู้ทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ เพื่อสร้างความรู้และทำความเข้าใจการทักษะของคนในแต่ละด้านเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ และ 3. การเชื่อมโยงความรู้ทางสังคมศาสตร์เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาการพัฒนา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความร่วมมือ ความมั่นคงปลอดภัย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความเท่าเทียมทางเพศ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน นพพร จันทรนาชู (Chantararnamchoo, 2020: 3-4)

ซึ่งงานวิจัยนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร (Gratthorn, Boschee, Whitehead and Boschee, 2019; Wiles, 2009) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน (Stufflebeam, 2003) และแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนศึกษา นพพร จันทรนาชู (Chantararnamchoo, 2020) ; คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (Faculty of Education, Silpakorn University, 2013) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตร 5 คน นักศึกษาปัจจุบัน 20 คน และศิษย์เก่า 10 คน โดยมีปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรส่วนใหญ่ เป็นชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ ส่วนนักศึกษาปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุ 26-30 ปี มีอาชีพปัจจุบันรับราชการ และศิษย์เก่าส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุ 31-35 ปี มีอาชีพปัจจุบันรับราชการ

2. ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ระดับลึก ประกอบด้วย กรรมการบริหารหลักสูตร 5 คน อาจารย์พิเศษ 2 คน ศิษย์เก่า 3 คน และผู้ใช้บัณฑิต 2 คนที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความสมเหตุสมผลเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยคำถามทุกข้อ มี IOC มากกว่า .50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และด้านความเชื่อถือได้ (Reliability) ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) จากนักศึกษากลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 30 คน โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80 ซึ่งมากกว่า .70 และเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นพพร จันทรนาชู (Chantararnamchoo, 2021)

3.2 แนวทางการสัมภาษณ์ระดับลึก เป็นคำถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Guideline) เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และแนวทางการพัฒนาหลักสูตร โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้วิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean: M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) นพพร จันทรนาชู (Chantaranamchoo, 2021)

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ วัฒนา สุนทรชัย (Soonthornthai, 2008)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดและแนวทางการสัมภาษณ์ระดับลึก เพื่อหาแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในลักษณะของความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา โดยภาพรวม ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินหลักสูตร ภาพรวม

โดยภาพรวม	คณะกรรมการ บริหารหลักสูตร (n=5)		นักศึกษาปัจจุบัน (n=10)		ศิษย์เก่า (n=20)	
	ค่าสถิติ	ความหมาย	ค่าสถิติ	ความหมาย	ค่าสถิติ	ความหมาย
1. ด้านบริบท	M=4.31 S.D.=0.35	มาก	M=4.16 S.D.=0.28	มาก	M=4.60 S.D.=0.40	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	M=4.39 S.D.=0.21	มาก	M=4.20 S.D.=0.38	มาก	M=4.37 S.D.=0.38	มาก
3. ด้านกระบวนการ	M=4.56	มากที่สุด	M=4.26	มาก	M=4.63	มากที่สุด

โดยภาพรวม	คณะกรรมการ บริหารหลักสูตร (n=5)		นักศึกษาปัจจุบัน (n=10)		ศิษย์เก่า (n=20)	
	ค่าสถิติ	ความหมาย	ค่าสถิติ	ความหมาย	ค่าสถิติ	ความหมาย
	S.D.=0.36		S.D.=0.36		S.D.=0.45	
4. ด้านผลผลิต	M=4.35 S.D.=0.37	มาก	- -	-	M=4.55 S.D.=0.44	มากที่สุด
รวม	M=4.40 S.D.=0.27	มาก	M=4.21 S.D.=0.30	มาก	M=4.55 S.D.=0.37	มากที่สุด

ตารางที่ 1 การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา โดยภาพรวม พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และนักศึกษาปัจจุบัน ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก (M=4.40 และ M=4.21) ส่วนศิษย์เก่าประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (M=4.55)

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ด้านบริบท พบว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และนักศึกษาปัจจุบัน ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก (M=4.31 และ M=4.16) ส่วนศิษย์เก่าประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (M=4.60)

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตร นักศึกษาปัจจุบัน และศิษย์เก่าประเมินความเหมาะสมในระดับมาก (M=4.39, M=4.20 และ M=4.37)

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ด้านกระบวนการ พบว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และศิษย์เก่า ประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (M=4.56 และ M=4.63) ส่วนนักศึกษาปัจจุบันประเมินความเหมาะสมในระดับมาก (M=4.26)

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ด้านผลผลิต พบว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก (M=4.35) ส่วนศิษย์เก่าประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (M=4.55)

ผลการประเมินหลักสูตร รายด้าน

1. **ด้านบริบท** ประเด็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และความต้องการของสังคมและผู้เรียน ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด

2. **ด้านปัจจัยนำเข้า** ประเด็นเนื้อหาสาระของหลักสูตร และคุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด ส่วนประเด็นคุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของบุคลากรสายสนับสนุนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก

.....

3. ด้านกระบวนการ ประเด็นการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและการประเมินผล การฝึกปฏิบัติงานและการศึกษาดูงาน และการให้คำปรึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ ประเมินความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด

4. ด้านผลผลิต ประเด็นการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด ส่วนความพึงพอใจของบัณฑิต ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 2 การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา โดยการสัมภาษณ์ระดับลึก

1. การประเมินหลักสูตร ด้านบริบท เป้าหมายของหลักสูตรเน้นความเป็นสหวิทยาการและการใช้ความรู้หลากหลายสาขาวิชา ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ให้เข้ากับเงื่อนไขของแต่ละบุคคล

ด้านโครงสร้างหลักสูตร มีความสอดคล้องกับสาขาวิชา แต่ต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมและการแข่งขันทางการศึกษา และเชื่อมโยงรายวิชาในหลักสูตร การสอบประมวลความรู้ และการกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ด้านความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เรียนที่ต้องเป็นนักคิดที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ทางสังคมศาสตร์และการศึกษาเพื่อการพัฒนา มีความต้องการความรู้ที่หลากหลาย และมีประเด็นที่เปิดกว้าง และสามารถนำความรู้ด้านการวิจัย การวิเคราะห์สังคมและการศึกษามาประยุกต์ในหน่วยงาน

2. การประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า เนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้การประกอบอาชีพ โดยรายวิชาในหลักสูตรควรมุ่งเน้นการออกแบบการวิจัยที่สามารถตอบคำถามวิจัยในลักษณะบูรณาการ และควรพัฒนารายวิชาให้ทันสมัย สอดรับกับประเด็นทางสังคมที่เกิดขึ้น อีกทั้งควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีทั้งการบรรยายความรู้เชิงทฤษฎี การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

คุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร มีความเหมาะสมทั้งความรู้และประสบการณ์ แต่บางรายวิชาที่เน้นการถ่ายทอดประสบการณ์จากมุมมองที่หลากหลาย จำเป็นต้องมีอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง หรือใช้วิธีการสอนเป็นทีม และมีบุคลากรสายสนับสนุนช่วยเหลือการจัดการเรียนการสอนให้แก่อาจารย์และผู้เรียนอย่างเหมาะสม

ส่วนสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีความเหมาะสม แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องปรับปรุงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้ทันสมัย พร้อมใช้งาน และแนะนำผู้เรียนให้รู้จักการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ทางมหาวิทยาลัยได้จัดหาไว้ให้เพื่อค้นคว้าข้อมูลและความรู้

3. การประเมินหลักสูตร ด้านกระบวนการ หลักสูตรมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่เหมาะสม ชัดเจนและมีธรรมาภิบาล มีการเชิญอาจารย์จากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องมาเป็นอาจารย์ประจำ เพื่อสร้างมุมมองที่หลากหลายในการเรียนการสอนและการทำวิทยานิพนธ์ โดยการจัดการเรียนการสอนตามความชำนาญและประสบการณ์ อาจารย์ทำหน้าที่ในการสอนและควบคุมวิทยานิพนธ์อย่างมีมาตรฐานและมีความเป็นกัลยาณมิตร โดยหลักสูตรได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมศึกษาดูงานและปฏิบัติการนอกสถานที่เพื่อพัฒนาทักษะ เปิดโลกทัศน์ของ

.....
ผู้เรียน นอกจากนี้ แต่ละรายวิชา มีการวัดและประเมินผลอย่างมีมาตรฐานและยืดหยุ่นตามบริบทของรายวิชา และเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ความรู้มาพัฒนาสังคม

4. การประเมินหลักสูตร ด้านผลผลิต ผลผลิตของหลักสูตรมีความเหมาะสม โดยสร้างบัณฑิตที่มีความรู้แนวคิดทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการพัฒนา สามารถบูรณาการความรู้เพื่อทำความเข้าใจสังคมที่มีความหลากหลาย เพื่อพัฒนางานทางวิชาการและเพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาองค์กรและสังคม และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เรียน ผู้ร่วมงาน หน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต และชุมชน

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา

จากการสัมภาษณ์ระดับลึก กรรมการบริหารหลักสูตร 5 คน อาจารย์พิเศษ 2 คน ศิษย์เก่า 3 คน และผู้ใช้บัณฑิต 2 คน ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ดังนี้

1. ด้านบริบท ควรปรับปรุงหลักสูตรและชื่อหลักสูตร รวมทั้งสื่อสารวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ชัดเจนกับกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร และควรประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มจำนวนผู้เรียนและได้ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักสูตรพัฒนศึกษา

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ควรบริหารจัดการหลักสูตรที่มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และอาจารย์ประจำหลักสูตรควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตร

3. ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนควรใช้วิชาโครงงานที่มีการปฏิบัติงานร่วมกับคนในชุมชน มีกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติการในพื้นที่จริง พัฒนาการทำวิจัยและปฏิบัติการวิจัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้และทักษะที่ได้มาพัฒนาวิทยานิพนธ์ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ทุกหลักสูตรควรมีอาจารย์ประจำจากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงกัน เพื่อให้มีมุมมองที่หลากหลายสาขาวิชาจากอาจารย์แต่ละท่าน

4. ด้านผลผลิต หลักสูตรควรพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศในแต่ละรายวิชา และส่งเสริมจริยธรรมการวิจัยให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้บัณฑิตเป็นทั้งผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ด้านบริบท โดยรวม คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และนักศึกษาปัจจุบัน ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมาก ส่วนศิษย์เก่าประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับรัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม คณิต เขียววิชัย ลุย วัชรนาวัน และทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (Neawheangtham, Kheovichai, Veranavin and Sukjairungwattana, 2017) ที่พบว่าบริบทของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรพัฒนศึกษามีเป้าหมายของหลักสูตรที่เน้นความเป็นองค์รวม ใช้สหวิทยาการและมีการบูรณาการความรู้ในการพัฒนาและการศึกษา โดยผ่านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ในทุกรายวิชาของหลักสูตร สนับสนุนให้นักศึกษามีทักษะทางการคิด มีความรู้ที่หลากหลาย มีความสามารถในการเชื่อมโยงศาสตร์ที่ได้เรียนในหลักสูตรเพื่อนำไปใช้พัฒนาการศึกษาและสังคมได้

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งหลักสูตรมีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตที่สามารถบูรณาการความรู้ทางสังคมศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาและสังคม และหลักสูตรมีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้นำทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม สอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุณารมย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน จุรีวรรณ จันปลา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) ที่พบว่าผลการประเมินด้านบริบทมีความเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งรัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม คณิต เทียววิชัย ลุยง วีระนาวิน และทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (Neawheangtham, Kheovichai, Veranavin and Sukjairungwattana, 2017) ที่พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และด้านเนื้อหาวิชา พบว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสมทั้งรายวิชาที่เน้นความเป็นสหวิทยาการ เพื่อสร้างให้บัณฑิตเป็นนักบูรณาการศาสตร์เพื่อพัฒนาการศึกษาและสังคม

โครงสร้างหลักสูตร ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งโครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จำนวนหน่วยกิตของการศึกษาตลอดหลักสูตร หมวดวิชา ยกเว้นระยะเวลาในการเรียน และการวิทยานิพนธ์ที่อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ธีรศักดิ์ อุณารมย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน จุรีวรรณ จันปลา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) ที่พบว่า โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสม เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า หลักสูตรมีโครงสร้างของหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้รู้ และผู้เชี่ยวชาญศาสตร์บูรณาการเพื่อพัฒนาทางการศึกษา ชุมชน และสังคม กลุ่มวิชาต่าง ๆ มีหมวดวิชาบังคับครอบคลุมเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมที่ผู้เรียนควรเข้าใจเนื้อหาในทุกมิติ

ความต้องการของสังคมและผู้เรียน ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ผู้เรียน หน่วยงาน และสังคม สอดคล้องกับ (Rhode Island Department of Education, 2021) ที่ระบุว่าองค์ประกอบของหลักสูตรคือวิธีการที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการทำ ความเข้าใจและประยุกต์ใช้เนื้อหาและทักษะ ซึ่งวิธีการจะมีความแตกต่างกันเพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ความต้องการของงาน และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า หลักสูตรฯ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีการพัฒนาตนเอง ผู้สำเร็จการศึกษามีความเข้าใจต่อสังคม มีความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น สามารถตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงาน สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ที่นำไปสู่การพัฒนาองค์กรได้เป็นอย่างดี

2. การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าโดยรวม คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และศิษย์เก่า ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมากที่สุด ส่วนนักศึกษาปัจจุบันประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุณารมย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน จุรีวรรณ จันปลา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) พบว่า ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตร

.....
มีรายวิชาของหลักสูตรเหมาะสม มีเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร รวมทั้งคุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีความพร้อม

เนื้อหาสาระของหลักสูตร ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งความเหมาะสมของกลุ่มวิชา พื้นฐาน และกลุ่มวิชาเลือก สอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน จุรีวรรณ จันทลา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) ที่พบว่า เนื้อหาวิชาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วน รัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม คณิต เขียววิชัย ลุยง วีระนาวิน และทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (Neawheangtham, Kheovichai, Veranavin and Sukjairungwattana, 2017) ที่พบว่าเนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า หลักสูตรมีเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และควรเน้นความรู้ที่ทันสมัย สามารถนำมาใช้ประโยชน์และทำความเข้าใจประเด็นการศึกษาและการพัฒนาในสังคมที่มีความซับซ้อน

คุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งคุณวุฒิและความสามารถทางวิชาการ ขณะที่ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน จุรีวรรณ จันทลา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) ที่พบว่าความเหมาะสมด้านอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ รัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม คณิต เขียววิชัย ลุยง วีระนาวิน และทิพย์วรรณ (Neawheangtham, Kheovichai, Veranavin and Sukjairungwattana, 2017) ที่พบว่าด้านคุณลักษณะผู้สอนมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร มีคุณวุฒิ การศึกษาตรงและสัมพันธ์กับสาขาวิชาทุกท่าน อีกทั้งยังมีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ และความสามารถในการสอนอย่างเหมาะสมในศาสตร์ที่สอนแต่ละรายวิชา

คุณลักษณะของบุคลากรสนับสนุน ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในการอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับฟาริดา ฮีมอดำ (Heemadam, 2018) ที่พบว่า คุณภาพบุคลากรสายสนับสนุนมีความเหมาะสมมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนสามารถให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุน ทั้งการดำเนินการและการประสานงาน และเมื่อผู้เรียนมีปัญหาก็สามารถให้คำตอบกับนักศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือได้เป็นอย่างดี

สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งสื่อ วัสดุอุปกรณ์ อาคาร ห้องเรียน และแหล่งค้นคว้าความรู้ สอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน จุรีวรรณ จันทลา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) ที่พบว่าองค์ประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ขณะที่รัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม คณิต เขียววิชัย ลุยง วีระนาวิน และทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (Neawheangtham, Kheovichai, Veranavin and Sukjairungwattana, 2017) ที่พบว่าปัจจัยนำเข้า ด้านปัจจัยสนับสนุนของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า ควรปรับปรุงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ที่นอกจากการใช้งานได้ตลอดเวลา หากแต่ยังต้องมีความทันสมัย ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมความเชื่อมั่นและความเชื่อถือได้ให้แก่ผู้เรียน

.....

3. การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ด้านกระบวนการ โดยรวม คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และศิษย์เก่า ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมากที่สุด ส่วนนักศึกษา ปัจจุบันประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมาก สอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม ลุยง วีระนาวิน และพิทักษ์ สุพรรณโณภาพ (Unaromlert, Paiwithayasiritham, Weeranawin and Suphannopap, 2012) ที่พบว่าด้านกระบวนการมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรมีการตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรโดยมีโครงสร้างทางการบริหารอย่างชัดเจน โปร่งใส และมีธรรมาภิบาล ทำให้การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและการประเมิน รวมทั้ง การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปอย่างเหมาะสม

การจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและรายวิชา การมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการแสดงความคิดเห็น การสร้างเสริมการค้นคว้า และการ จัดตารางเรียน สอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน จุรีวรรณ จันทลา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) ที่พบว่าด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีความ เหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนมีความ เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความพร้อมทั้งอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ดูแลการทำ วิทยานิพนธ์ และมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปราย ชักถาม แสดงความคิดเห็น ในตลอดระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ในความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและรายวิชา และประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร สอดคล้องกับสมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงษ์ (Wongnaya and Chaoweeratiphong, 2017) ที่พบว่าด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า หลักสูตรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ให้ ความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน

การวัดและการประเมินผล ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งการประเมินที่เหมาะสม และหลากหลาย สอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน จุรีวรรณ จันทลา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) ที่พบว่าด้านการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม ในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนรัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม คณิต เขียววิชัย ลุยง วีระนาวิน และทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (Neawheangtham, Kheovichai, Veranavin and Sukjairungwattana, 2017) ที่พบว่าการวัด และประเมินผลการศึกษาของหลักสูตรความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่พบว่า หลักสูตรมีวิธีการวัดและการประเมินในแต่ละรายวิชา มีมาตรฐานทางวิชาการ และมีวิธีการประเมินผล ที่หลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

การฝึกปฏิบัติงานและการศึกษาดูงาน ส่วนใหญ่ประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งการฝึก ปฏิบัติงานและการศึกษาดูงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา สอดคล้อง กับ สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงษ์ (Wongnaya and Chaoweeratiphong, 2017) พบว่า

.....
ด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่พบว่าหลักสูตร
ยังมีกิจกรรมการศึกษาดูงานและปฏิบัติการในพื้นที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเปิดประสบการณ์การเรียนรู้
ทั้งการวิจัยและวิชาการ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานท้องถิ่น และคน
ในชุมชน

การให้คำปรึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งการจัดอาจารย์
ที่ปรึกษาที่เหมาะสม มีความรู้ความชำนาญ การให้คำปรึกษา และการติดตามความก้าวหน้า สอดคล้องกับ สมชัย
วงศ์นายะ และทวนทอง เชาวกิร์ตพิงษ์ (Wongnaya and Chaoweeratiphong, 2017) ที่พบว่า ด้านควบคุม
วิทยานิพนธ์อยู่ระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรมีการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ
และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่มีความเชี่ยวชาญ มีการให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่ดี ติดตาม ช่วยตรวจงานได้
อย่างรวดเร็ว ชัดเจน สม่ำเสมอ ความเป็นกัลยาณมิตรทางวิชาการ และสามารถชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหาใน
แต่ละขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

4. การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ด้านผลผลิต โดยรวม
คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และศิษย์เก่า ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมาก ส่วนนักศึกษา
ปัจจุบันประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุ่ณอามย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน
จุรีวรรณ จันพลา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) ที่พบว่า
ด้านผลผลิตมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนรัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม คณิต เขียววิชัย
ลุยง วีระนาวิน และทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (Neawheangtham, Kheovichai, Veranavin and
Sukjairungwattana, 2017) ที่พบว่าผลผลิตของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก
หลักสูตรได้มีการดำเนินการด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการอย่างมีหลักการ โปร่งใส และมีส่วน
ร่วม ทำให้ผลผลิตคือบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรมีความรู้ ทักษะ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
ต่อตนเอง หน่วยงาน และสังคมตามเป้าหมายของหลักสูตร

การบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ส่วนใหญ่มีการประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งความรู้และ
ทักษะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การใช้ประโยชน์ต่อตนเอง การใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงาน และสังคม ความรู้
ความเข้าใจ และการบูรณาการความรู้ สอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุ่ณอามย์เลิศ ลุยง วีระนาวิน จุรีวรรณ จันพลา และ
สัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and Suksai, 2009) ที่พบว่าทั้งมหาบัณฑิต ผู้บังคับบัญชา
ในหน่วยงานที่มหาบัณฑิตทำงานอยู่ และอาจารย์ที่ปรึกษาของมหาบัณฑิต มีความเห็นว่า มหาบัณฑิตมี
คุณลักษณะทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติในระดับมากถึงมากที่สุด และมีความพึงพอใจในมหาบัณฑิตในระดับ
มาก และสอดคล้องกับรัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม คณิต เขียววิชัย ลุยง วีระนาวิน และทิพย์วรรณ
สุขใจรุ่งวัฒนา (Neawheangtham, Kheovichai, Veranavin and Sukjairungwattana, 2017) ที่พบว่า
ความเหมาะสมกับผลผลิตอยู่ระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งการดำเนินการหลักสูตร
สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ โดยบัณฑิตมีความรู้แนวคิดทฤษฎีทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนา สามารถบูรณา

.....
การความรู้เพื่อทำความเข้าใจสังคมที่มีความหลากหลาย เพื่อพัฒนางานทางวิชาการและสามารถนำมาปรับใช้
ในการพัฒนาตนเอง องค์กร และสังคม

ความพึงพอใจของบัณฑิต ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับธีรศักดิ์
อุ่นอารมย์เลิศ ลุง วิระนาวิน จุฬารัตน จันทรา และสัมพันธ์ สุขใส (Unaromlert, Weeranawin, Chanpla and
Suksai, 2009) พบว่า ความพึงพอใจของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่พบว่า
ศิษย์เก่าและผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร เนื่องจากสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับการทำงาน
สามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนาทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ด้านบริบท ผลการประเมินข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความต้องการของสังคมและผู้เรียน
ทั้งหลักสูตรสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคม ความต้องการของผู้เรียน และความ
ต้องการของหน่วยงานและสังคม ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรต้องปรับปรุงหลักสูตร โดยต้องระบุ
กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย สอดรับกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
และสื่อสารเป้าหมายของหลักสูตร ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเรียนรู้การศึกษารูปแบบสหวิทยาการ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ บุคลากรสนับสนุน และสื่อ/วัสดุ/อุปกรณ์ใน
การเรียนการสอน ด้วยเหตุนี้ ทางภาควิชาและคณะศึกษาศาสตร์ควรจัดหาบุคลากรสายสนับสนุนในการให้บริการ
ผู้เรียนให้สอดคล้องกับจำนวนผู้เรียนและจำนวนหลักสูตรของคณะที่เพิ่มมากขึ้น และจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียน
ที่ทันสมัยและมีสภาพพร้อมใช้งาน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่หลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัย

3. ด้านกระบวนการ ผลการประเมินข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ
การฝึกปฏิบัติและการศึกษาดูงาน ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรควรจัดอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความชำนาญ มีมาตรฐาน
ทางวิชาการ และสอดคล้องกับภาระงานของอาจารย์แต่ละท่าน เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แต่ละท่าน
สามารถให้คำปรึกษาแนะนำและติดตามงานของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ถูกต้อง และมีคุณภาพ

4. ด้านผลผลิต ผลการประเมินข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ บัณฑิตสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้
ประโยชน์ต่อหน่วยงาน และสังคม ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรควรปรับปรุงเนื้อหารายวิชาให้ทันสมัย ตรงกับความต้องการ
ของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปพัฒนาการทำงานและหน่วยงาน และ
การพัฒนาสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากข้อค้นพบในงานวิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. งานวิจัยนี้ใช้การประเมินหลักสูตรแบบ CIPP ในการประเมินหลักสูตรครั้งต่อไปอาจใช้วิธีการประเมิน
แบบอื่น เช่น การประเมินอภิมาน การประเมินแบบ Balanced scorecard (BSC) เป็นต้น เพื่อให้ได้ผล
การประเมินจากวิธีการที่หลากหลาย

.....

2. ควรมีการวิจัยสังเคราะห์การประเมินหลักสูตรในสาขาวิชาพัฒนศึกษา และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อให้เห็นภาพรวมของผลการประเมิน และเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนา
หลักสูตร

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

References

- Chantaranamchoo, N. (2020). **Development Education: Diversity of Paradigms for Sustainable Development**. Bangkok: Wattana Panich. (in Thai)
- _____. (2021). **Quantitative Methods for Social Sciences Research**. Bangkok: Wattana Panich. (in Thai)
- Faculty of Education, Silpakorn University. (2013). **Master of Education Degree in Development Education. (Revised 2561 B.E.)**. [Online]. Retrieved August 29, 2017, from <http://www.graduate.su.ac.th/images/course/2563/29.pdf>. (in Thai)
- Gratthorn, A. A., Boschee, F., Whitehead, B. M., and Boschee, B. F. (2019). **Curriculum Leadership: Strategies for Development and Implementation**. 5th ed. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Heemadam, F. (2018). “The Curriculum Evaluation on Master of Education in Research and Evaluation Apply to Criteria of ASEAN University Network Quality Assurance (AUN –QA) at Program Level”. **Al-Hikmah Journal of Fatoni University** 8(15): 77-99. (in Thai)
- International Bureau of Education. (2021). **Curriculum Evaluation**. [Online]. Retrieved June 31, 2021, from <http://www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/c/curriculum-evaluation>.
- Irish Aid. (2017). **What is Development Education?**. [Online]. Retrieved October 2, 2017, from <https://www.irishaid.ie/what-we-do/who-we-work-with/civil-society/development-education-funding/>.
- Kelly, A. V. (2004). **The Curriculum Theory and Practice**. 5th ed. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Neawheangtham, R., Kheovichai, K., Veranavin, L., and Sukjairungwattana, T. (2017). “The Curricula Evaluation of Master of Education Majoring in Development Education Faculty of Education Silpakorn University”. **Veridian E-Journal Silpakorn University** 10(3): 2234-2249. (in Thai)

-
- Regan, C. (2006). **Irish Aid and Development Education: Describing, Understanding, Challenging-the Story of Human Development in Today' s World**. Dublin: Irish Aid.
- Rhode Island Department of Education. (2021). **Curriculum Definition**. [Online]. Retrieved June 19, 2021, from <https://www.ride.ri.gov/InstructionAssessment/Curriculum/CurriculumDefinition.aspx>.
- Rukspollmuang, C. (2004). **Paradigms of Development Education**. Bangkok: Winyoochon. (in Thai)
- Soonthornthai, W. (2008). “The Reasons Behind the Development of The 5 -level Decision Threshold”. **Executive Journal** 28(3): 97-101. (in Thai)
- Stufflebeam, D. L. (2003). “The CIPP Model for Evaluation. In Stufflebeam, D. L. and Kellaghan, T. (Eds.)”. **The International Handbook of Educational Evaluation** (Chapter 2). Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Unaromlert, T., Weeranawin, L., Chanpla, C., and Suksai, S. (2009). “Curriculum Evaluation of Master of Education in Development Education Faculty of Education, Silpakorn University”. **Silpakorn Educational Research Journal** 1(1): 22-33. (in Thai)
- Unaromlert, T., Paiwithayasiritham, C., Weeranawin, L., and Suphannopap, P. (2012). “Curriculum Evaluation of Doctor of Philosophy in Development Education, Faculty of Education Silpakorn University”. **Journal of Education Silpakorn University** 10(1): 75-90. (in Thai)
- Wiles, J. (2009). **Leading Curriculum Development**. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Wongnaya, S., and Chaoweeratiphong, T. (2017). “An Evaluation of Doctoral Degree in Administration and Development Strategy Curriculum (Revised 2013), Kamphaeng Phet Rajabhat University”. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ)** 23(2): 62-70. (in Thai)